

Fartyg 2023 – svenska och utländska fartyg i svensk regi

310

Handelsflottan på minst 100 brutto* bestod av 310 fartyg, 4 fartyg färre än föregående år.

0,16 %

Svenska handelsflottan som andel av den totala världshandelsflottan, mätt i bruttodräktighet.

2 885

Antal miljoner bruttodräktighetsdagar för handelsfartyg i svensk regi, 606 miljoner färre än föregående år.

47

Medelåldern på handelsflottan uppgick till 47 år, en ökning med ett år jämfört med föregående år.

15

Medelåldern på utlandsregistrerade handelsfartyg i svensk regi uppgick till 15 år, 3 år yngre än föregående år.

25 %

Kvinnor i personalen på handelsfartyg utgjorde 25 procent, en ökning med 2 procentenheter jämfört med föregående år.

**Alla siffror ovan avser svenskregistrerade fartyg på minst 100 brutto, per 31/12–2023, om inte annat framgår*

Statistikens omfattning

Undersökningen omfattar populationen av samtliga svenskregistrerade handels- och specialfartyg, samt när det gäller fartygens användning även utlandsregistrerade handelsfartyg i svensk regi.

Detta är en sammanfattning av statistiken Fartyg 2023 – Statistik 2024:13

Publiceringsdatum: 2024-05-06

Denna statistik ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) och Trafikanalys är statistikansvarig myndighet inom området transporter och kommunikationer. Trafikanalys analyserar och utvärderar svensk transportpolitik och ansvarar för den officiella statistiken.

Definition av skepp

Från 1 februari 2018 är *skepp* ett fartyg som är längre än 24 meter. Om fartyget är max 24 meter långt är det en *båt*. Innan 1 februari 2018 var skepp ett fartyg som var minst 12 meter långt och 4 meter brett, annars var det en *båt*. I den här officiella statistiken om *Fartyg* ingår skepp, men båtar är undantagna.

Begrepp

Bruttodräktighet, eller **brutto**, är ett storleksmått och brukar anges utan enhet. Brutto är $K \times V$, där $K=0,2 + 0,02 \times \log_{10}V$ och V är volymen av fartygets inneslutna utrymmen i kubikmeter.

Dödvikt är ett storleksmått som anges i ton och anger vikten av den last som ett fartyg maximalt kan bära inklusive vikten av fartygsbränsle, färskvatten, proviant och besättning.

Bruttodräktighetsdagar används som ett mått på transportkapacitet och räknas fram som respektive fartygs bruttodräktighet multiplicerat med antalet dagar det disponerats under året.

Fartyg i svensk regi är fartyg som ägs av ett svensktregistrerat bolag eller vars kommersiella drift sköts av ett svenskt bolag registrerat i Sverige. Detta innefattar både fartyg som är svensk- och utlandsregistrerade. Fartyg i svensk regi brukar också kallas svenskkontrollerade fartyg. Det finns gränsdragningsproblem när ett fartyg ska betraktas som svenskkontrollerat så siffrorna ska tolkas med viss försiktighet.

Den kapacitet som svenska rederier har tillgång till är antingen i form av svensktregistrerade eller utlandsregistrerade fartyg. Därtill är fartyg i svensk regi uthyrda till utlandet, en transportkapacitet som svenska rederier inte disponerar.

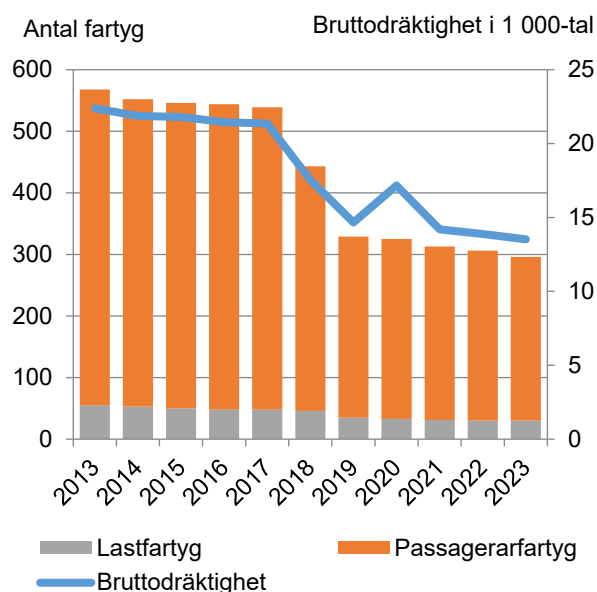
Handelsflottan består av lastfartyg (*Tankfartyg, Bulkfartyg, Rorofartyg, General Cargo, Containerfartyg, Övriga lastfartyg*) samt passagerarfartyg (*Passagerarfärjor, RoPax, Kryssningsfartyg, Övriga passagerarfartyg*).

Färre små fartyg

Den svensktregistrerade handelsflottan bestod år 2023 av totalt 606 fartyg, varav 296 fartyg med en bruttodräktighet *lägre än 100*. Under 2023 minskade denna del av små fartyg i flottan med 10 fartyg jämfört med föregående år. 266 (90 procent) av de små handelsfartygen var passagerarfartyg och resterande 30 (10 procent) var lastfartyg.

Det rör sig främst om små fartyg i kanal-, skärgårds- eller turisttrafik. Ser vi på de tio senaste åren har denna flotta av små fartyg minskat för

varje år (Figur 1). Observera även att fartygsdefinitionen ändrades år 2018, vilket medförde ett tidseriebrott.

Figur 1. Antal små svensktregistrerade handelsfartyg och den samlade bruttodräktigheten den 31 december 2013–2023. Fartyg med en bruttodräktighet under 100.

I fortsättningen av detta statistikblad kommenteras endast fartyg med en bruttodräktighet om minst 100.

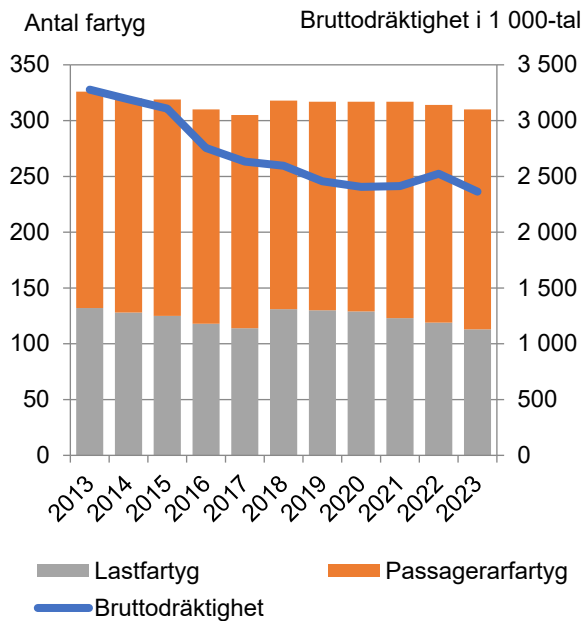
Trend med färre lastfartyg

Mätt i antal fartyg bestod den svensktregistrerade handelsflottan på minst 100 brutto av 310 fartyg den 31 december 2023. Det var 4 fartyg färre jämfört med 2022. Av dessa uppgick antal fartyg på minst 500 brutto till 113.

Antal lastfartyg uppgick lika så till 113, en nettominskning med 6 fartyg. Även den totala bruttodräktigheten minskade, från 1,6 till 1,5 miljoner brutto och dödviktscapaciteten från 1,15 till 1,0 miljoner ton, en minskning med 6 procent respektive 13 procent.

Liksom föregående år utvecklades lastfartygen och passagerarfartygen åt olika håll. Passagerarfartygens nettoförändring blev i stället marginellt positiv, +2 i antal.

Antal passagerarfartyg uppgick 31 december 2023 därmed till 197 fartyg (Figur 2).

Figur 2. Antal svenskregistrerade handelsfartyg den 31 december 2013–2023 samt deras samlade bruttodräktighet. Fartyg med en bruttodräktighet om minst 100.

Stockholm största hemmahamnen

De största hemmahamnarna för den svenskregistrerade handelsflottan var Stockholm, Göteborg och Donsö med 84, 57 respektive 32 fartyg. Det har varit samma rangordning mellan dessa hamnar de senaste åren.

Många äldre och små passagerarfartyg

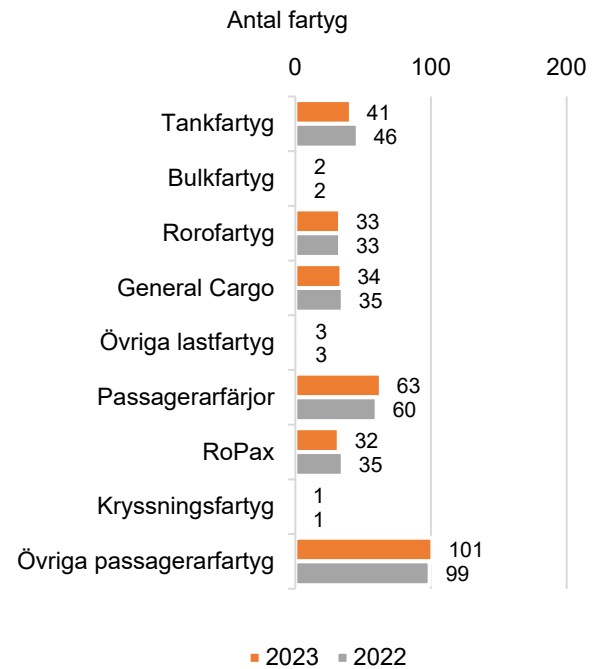
Övriga passagerarfartyg, såsom äldre och mindre skärgårdsfartyg, är vanligast sett till antalet svenskregistrerade passagerarfartyg (Figur 3).

Antalet Övriga passagerarfartyg, Färjor och RoPax uppgick till 101, 63 respektive 32 fartyg, per 31 december 2023. Det var små förändringar jämfört med föregående år. Liksom 2022 fanns det ett kryssningsfartyg i det svenska registret i slutet av året. Vanligaste orsaken till förändringar var köp eller försäljning av fartyg från eller till en utländsk ägare.

Tankfartyg är fortsatt vanligast bland de svenskregistrerade lastfartygen. Det var också tankfartygen som minskade mest i antal, då flera fartyg sålts till utlandet.

Antalet Tankfartyg, fartyg med blandad last (General cargo), Rorofartyg och Bulkfartyg uppgick till 41, 34, 33 respektive 2 fartyg, per 31 december 2023. Övriga lastfartyg var oförändrat 3 till antalet.

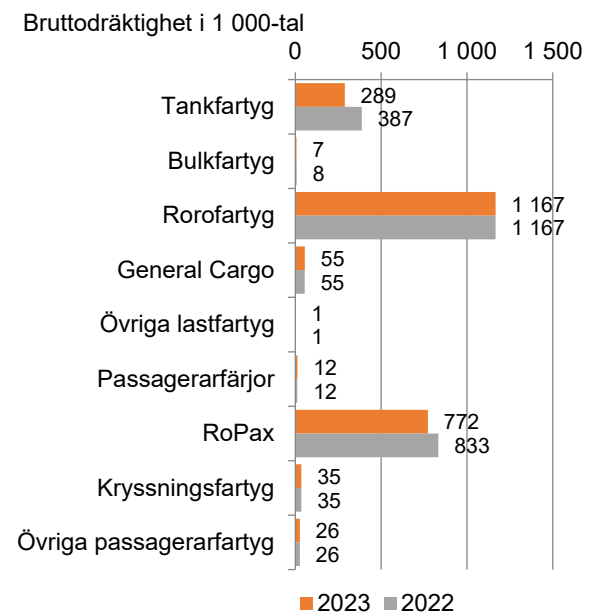
Inga containerfartyg fanns registrerade i det svenska registret under 2023.

Figur 3. Antal svenskregistrerade handelsfartyg den 31 december 2023 och 2022. Fartyg med en bruttodräktighet om minst 100.

Fartygsförsäljningar påverkade kapaciteten

På grund av att framför allt några tankfartyg såldes till utlandet minskade kapaciteten i den svenska flottan.

Figur 4. Den svenskregistrerade handelsflottans bruttodräktighet i 1 000-tal den 31 december 2023 och 2022. Fartyg med en bruttodräktighet om minst 100.

Även passagerarfartygens totala bruttodräktighet minskade något på grund av att ett antal RoPax-fartyg sålts till utlandet eller enbart bytt register.

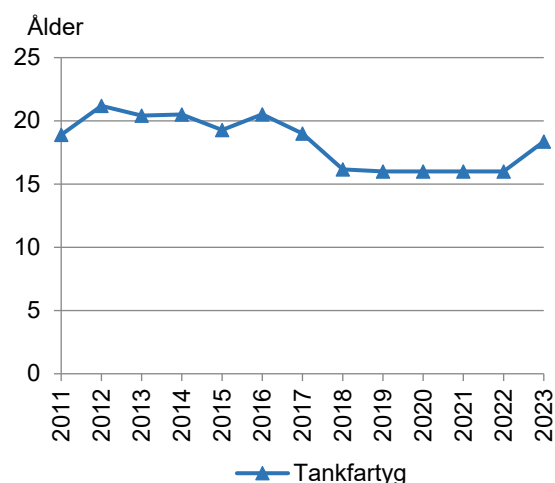
Rorofartygen är den klart största kategorin mätt i bruttodräktighet, följt av RoPax och Tankfartyg (Figur 4).

Fartygen blir allt äldre

Ropax-fartygens medelålder steg från 30 år till 32 år. Ropax-fartyg definieras som passagerarfartyg med bildäck som även tar en del lastbilar.

Rorofartygens medelålder var oförändrat 28 år vid utgången av 2023.

Försäljningen av Tankfartyg till utlandet bidrog till att medelåldern 31 december 2023 för de kvarvarande fartygen steg från 16 till 18 år (Figur 5).

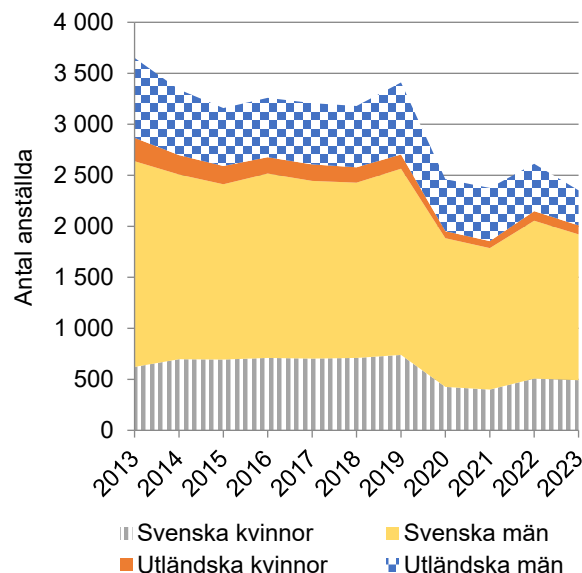
Figur 5. Medelåldern på svenskregistrerade tankfartyg, den 31 december 2011–2023. Fartyg med en bruttodräktighet om minst 100.

Fartygen har i regel en lång livslängd. Medelåldern i den svenskregistrerade handelsflottan sammantaget steg något, från 46 till 47 år. Endast 16 procent av fartygen var yngre än 15 år och nästan 50 procent var äldre än 40 år. Äldst var Övriga lastfartyg och Övriga passagerarfartyg, med en medelålder på 81 respektive 73 år. Yngst var tankfartygen och kryssningsfartygen med en medelålder på 18 respektive 19 år.

Den svenskregistrerade handelsflottan är i genomsnitt betydligt äldre än den utlandsregistrerade handelsflottan i svensk regi. Den utlandsregistrerade handelsflottan i svensk regi som kunde disponeras av svenska rederier hade en medelålder på 15 år 2023, oförändrat jämfört med 2022. Yngst var tankfartygen med en medelålder på 10 år.

Personalstyrkan ombord mindre än innan pandemin

Under 2023 utfördes 0,86 miljoner sjödagar¹ av ombordanställda på de svenskregistrerade handelsfartygen, en minskning med 10 procent mot föregående år. Genomsnittligt antal anställda har minskat över tid (Figur 6).

Figur 6. Genomsnittligt antal ombordanställda per dag. Åren 2013–2023. Fartyg med en bruttodräktighet om minst 100.

Genomsnittligt antal anställda per dag minskade från 2 613 anställda per dag år 2022 till 2 353 år 2023. Antal anställda per dag speglar i viss mån efterfrågan och trafikutvecklingen och fortsätter att vara lägre än före pandemin (3 410 år 2019). Samtliga yrkeskategorier utom ekonomiföreståndare hade färre personal 2023.

Genomsnittligt anställda per dag, inklusive eventuell inhyrda personal, var i fallande ordning: Övrig ekonomipersonal (869), Däckspersonal (523), Maskinbefäl (223), Styrmän (217), Befälhavare (204), Maskinpersonal (201), Ekonomiföreståndare (116).

Andelen kvinnor i personalen fortsatte att öka något och var 25 procent, det är en ökning med 2 procentenheter jämfört med föregående år. Andelen kvinnor är däremot fortfarande lägre än före pandemin (26 % år 2019). Högst andel kvinnlig personal hade Övrig ekonomipersonal (47 %) och Ekonomiföreståndare (40 %), lägst andelar hade Maskinbefäl (1 %), Befälhavare (3 %) och Maskinpersonal (4 %). Ekonomipersonal är personal som inte jobbar på däck eller i maskin, exempelvis i köket och med olika serviceuppgifter.

¹ Observera att siffrorna brukar revideras kommande år.

Andelen utländska medborgare i personalen fortsatte att minska även 2023, från 21 till 18 procent. Högst andel utländska medborgare hade Ekonomiföreståndare (32 procent), lägst andel hade Befälhavare (3 procent).

Användningen av utlandsregistrerade fartyg minskar

Med användning avses hur många dagar respektive fartyg i svensk regi varit registrerade för trafik under ett år.

Under 2023 uppgick den totala användningen av handelsfartyg i svensk regi (minst 100 brutto) till 2 885 miljoner bruttodräktighetsdagar fördelat på 537 fartyg. Det är en minskning från 3 491 miljoner bruttodräktighetsdagar året före. Liksom under 2022 är det även 2023 de utlandsregistrerade fartygen i svensk regi som minskat sin kapacitet.

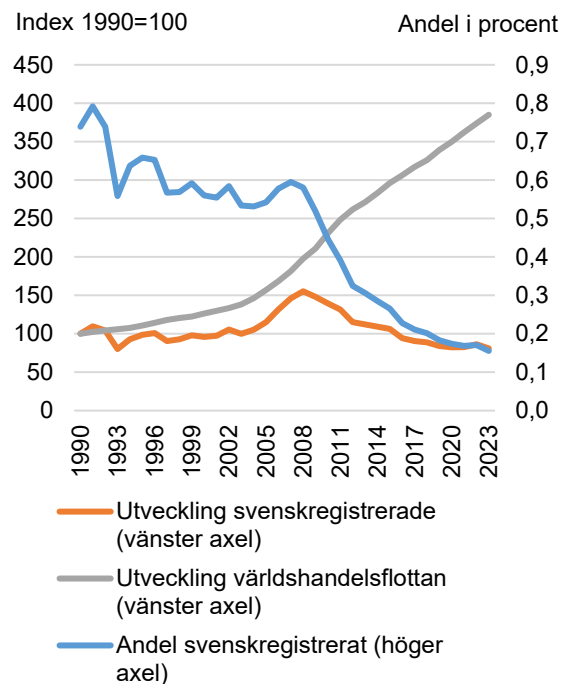
Av den totala kapaciteten utgjorde 25 procent fartyg registrerade i det svenska skeppsregistret, medan 75 procent var fartyg registrerade i utlandet, fördelat på 303 respektive 234 fartyg.

Ungefär 12 procent av fartygskapaciteten i svensk regi var under 2022 uthyrda till utländska rederier, motsvarande 347 miljoner bruttodräktighetsdagar fördelat på 26 fartyg. Det var en viss minskning jämfört med 2022.

Med avdrag för de fartyg som var uthyrda till utlandet uppgick av svenska rederier disponerat tonnage till 2 538 miljoner bruttodräktighetsdagar 2023 fördelat på 511 fartyg.

Lägre andel av världshandelsflottan

Världshandelsflottan har haft en stadig tillväxt under många år (Figur 7). Sedan 1990 har den växt med 285 procent, mätt i bruttodräktighet.

Figur 7. Den svenska handelsflottans utveckling i bruttodräktighet i förhållande till världshandelsflottan, samt de svenska fartygens andel. Åren 1990–2023. Fartyg med en bruttodräktighet om minst 100.

Mellan 31 december 2022 och 31 december 2023 ökade världshandelsflottan med 3 procent. 2023 bestod flottan på minst 100 brutto av totalt 1 521 miljoner brutto, fördelat på 69 942 fartyg.

Den svenskregistrerade handelsflottan har växt långsammare och därmed har dess andel krympt. Den svenskregistrerade flottan utgjorde 2,36 miljoner brutto fördelat på 310 fartyg och är nu nere på 0,16 procent av världshandelsflottan.

Mer information

Du hittar tabellerna med den officiella statistiken, tidigare års tabeller och beskrivande rapporter samt kvalitetsdeklaration för statistiken här, www.trafa.se/sjofart/fartyg.

Det finns också möjlighet att göra egna urval ur statistiken om fartyg i vår statistikportal: www.trafa.se/sjofart/fartyg/?cw=1&q=t0808

Kontakt:

Henrik Petterson, 010–414 42 18, e-post: henrik.petterson@trafa.se
Filippa Egnér, 010–414 42 24, e-post: filippa.egner@trafa.se